महाराष्ट्रातील प्रत्येक तालुक्यात प्रतिनिधी नेमणे आहे. बातम्या व जाहिराती ७५८८००५००२ या नंबरवर व्हाट्सॲप करा.

महाराष्ट्रातील जनसामान्यांच्या न्याय्य व हक्कासाठी लढणारी शक्ती

महाराष्ट्र जनशक्ती

मुख्य संपादक : प्राचार्य डॉ. हसन इनामदार

छत्रपती संभाजीनगर (औरंगाबाद) | वर्ष : दुसरे | अंक : ६६ वा | दिनांक : ०५/१२/२०२४ | वार : गुरूवार

देवेंद्र फडणवीसच महाराष्ट्राचे पुढचे मुख्यमंत्री

मुंबई : देवेंद्र फडणवीस यांची भाजपच्या विधिमंडळ पक्षनेतेपदी निवड करण्यात आली. त्यामुळेच तेच महाराष्ट्राचे नवे मुख्यमंत्री होतील हे स्पष्ट झाले आहे. त्यांनी बुधवारी दुपारी मुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे व राष्ट्रवादी काँग्रेसचे अध्यक्ष अजित पवार यांच्यासोबत राज्यपालांकडे सरकार स्थापन करण्याचा दावा सादर केला.

त्यानंतर राज्यपालांनी त्यांना सरकार स्थापन करण्याचे औपचारिक निमंत्रण दिले. यावेळी भाजपचे निरीक्षक विजय रुपाणी व निर्मला सीतारामनही हजर होत्या.

त्यानंतर फडणवीस, शिंदे व पवार यांनी संयुक्त पत्रकार परिषद घेतली. त्यात फडणवीस व शिंदे या दोघांनीही सांगितले की, कोण व कितीजण शपथ घेतील याची माहिती लवकरच दिली जाईल. शपथविधी सोहळा गुरुवारी सायंकाळी ५.३० वा. आझाद मैदानावर होईल. या सोहळ्याला पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांचीही उपस्थिती असेल.

महायुतीच्या पत्रकार परिषदेनंतर देवेंद्र फडणवीस वर्षा बंगल्यावर पोहोचले. येथे त्यांची एकनाथ शिंदे यांच्याशी ४५ मिनिटे चर्चा झाली. एकनाथ शिंदे यांनी उपमुख्यमंत्री होण्यास होकार दिला असला तरी गृहमंत्रालयावर ते अजूनही ठाम असल्याचा दावा सूत्रांनी केला आहे.

देवेंद्र फडणवीस म्हणाले- आम्ही तिन्ही नेते एकजूट आहोत. आणखी कोण शपथ घेणार? हे लवकरच कळेल. मी एकनाथ शिंदेंना सरकारमध्ये सहभागी होऊन उपमुख्यमंत्री पद स्वीकारण्याची विनंती केली आहे.

एकनाथ शिंदे म्हणाले- मला काय मिळत आहे हा प्रश्नच नव्हता. महाराष्ट्राला काय मिळाले, एवढीच भावना आमच्या मनात होती. त्यानुसारच आम्ही काम केले. महायुतीत लहान मोठा असे काहीही नाही. सर्व काही ठीकठाक आहे.

कुमार महाराष्ट्र केसरी पैलवान विक्रम पारखींना हृदयविकाराचा झटका

पुणे : कुमार महाराष्ट्र केसरीसह राष्ट्रीय-आंतरराष्ट्रीय पातळीवर मुळशीचे नाव करणारा विक्रम पारखी यांचा हृदयविकाराच्या धक्क्याने मृत्यू झाला आहे. बुधवारी नेहमीप्रमाणे व्यायामाला गेलेले असतानाच त्यांना अचानक हृदयविकाराचा झटका आला आणि त्यातच त्यांचा मृत्यू झाला आहे. थोड्याच दिवसात विक्रम यांचे लग्न देखील होणार होते, मात्र त्याआधीच काळाने घाला घातला.

कुस्तीच्या आखाड्यात अनेक दिग्गजांना चितपट करणारा पैलवान हृदयविकाराने गेल्याने मुळशी येथे शोककळा पसरली आहे. मुळशी येथील माण गावात विक्रम यांनी कसरत करत मेहनत घेत कुस्ती क्षेत्रात आपले नाव कमावले होते. येत्या १२ डिसेंबर रोजी विक्रम यांचा विवाह होणार होता. कुस्तीच्या आखाड्यात दंगल माजवणारा पैलवान गडी संसाराच्या आखाड्यात उतरण्यापूर्वीच हारला. वयाच्या अवघ्या तिशीतच मृत्यू झाल्याने कुटुंबीयांना देखील मोठा धक्का बसला आहे.

विक्रम पारखी यांनी कुमार महाराष्ट्र केसरी पदावर आपले नाव कोरत मनाची गदा मिळवली होती. २०१४ साली महाराष्ट्र राज्य कुस्तीगीर परिषद द्वारे आयोजित कात्रज येथे महाराष्ट्र राज्य कुमार अजिंक्यपद कुस्ती स्पर्धेत विक्रम यांनी अजिंक्यपद पटकावले होते. याच सोबत विक्रम यांनी अनेक राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय पदके व किताब मिळवले आहेत.

विक्रम पारखी हे हिंदकेसरी पैलवान अमोल बुचडे यांचे शिष्य होते. विक्रम यांचे वडील शिवाजीराव पारखी हे निवृत्त सैनिक असून त्यांनी १९९९ च्या कारगिल युद्धात लढा दिला आहे. विक्रम यांच्या जाण्यामुळे मुळशीसह कुस्ती जगतात देखील दुःख व्यक्त केले जात आहे.

पंजाबचे माजी उपमुख्यमंत्री सुखबीर बादल यांच्यावर गोळीबार

अमृतसर : पंजाबचे माजी उपमुख्यमंत्री सुखबीर सिंग बादल यांच्यावर बुधवारी सुवर्ण मंदिराबाहेर गोळीबार करण्यात आला. मात्र, ते थोडक्यात बचावले. सुरक्षा कर्मचाऱ्यांनी आरोपीला पकडले. त्याच्याकडून एक पिस्तूलही जप्त करण्यात आले आहे. सुरक्षा कर्मचाऱ्यांनी सुखबीर बादल यांना सुरक्षित केले आहे.

गोळीबार करणाऱ्या व्यक्तीचे नाव नारायण सिंह चौडा असे असून तो गुरुदासपूर येथील डेराबाबा नानकचा रहिवासी आहे. तो दल खालसाचा सदस्य आहे. अकाल तख्त येथे शिक्षा भोगण्यासाठी बादल सकाळीच पोहोचले होते. ते क्लॉक टॉवरच्या बाहेर एक भाला धरून बसले होते. त्यानंतर त्यांच्यावर हल्ला करण्यात आला.

२ डिसेंबर रोजी, राम रहीम प्रकरणातील ५ सिंग साहिबांची श्री अकाल तख्त साहिब येथे बैठक झाली, ज्यामध्ये त्यांना आणि इतर मंत्रिमंडळ सदस्यांना शिरोमणी अकाली दल सरकारच्या काळात धार्मिक गैरवर्तनाच्या आरोपाखाली शिक्षा सुनावण्यात आली. या प्रकरणात, ३० ऑगस्ट २०२४ रोजी सुखबीर सिंग बादल यांना श्री अकाल तख्तने 'तनखैय्या' (धार्मिक गैरवर्तनासाठी दोषी) घोषित केले होते.

२००७ मध्ये सलाबतपुरा येथे डेरा सच्चा सौदा प्रमुख गुरमीत राम रहीम यांनी शिखांचे १० वे गुरू, श्री गुरु गोविंद सिंह जी यांच्या परंपरेनुसार, त्यांच्यासारखे कपडे परिधान करून अमृत शिंपडण्याचे नाटक केले होते. त्यावरून राम रहीमवर पोलिसांत गुन्हा दाखल झाला, मात्र शिक्षा देण्याऐवजी बादल सरकारने केस मागे घेतली.

त्यांचा प्रभाव वापरून सुखबीरने राम रहीमला माफी मिळवून दिली. यानंतर अकाली दल आणि शिरोमणी समितीच्या नेतृत्वाला शिखांच्या संतापाचा सामना करावा लागला. अखेर श्री अकाल तख्त साहिबने राम रहीमला माफी देण्याचा निर्णय मागे घेतला.

३. बादल सरकारच्या कार्यकाळात १ जून २०१५ रोजी काही लोकांनी बुर्ज जवाहर सिंग वाला (फरीदकोट) येथील गुरुद्वारा साहिबमधून श्रीगुरू ग्रंथ साहिबची चोरी केली होती . त्यानंतर १२ ऑक्टोबर २०१५ रोजी बरगारी (फरीदकोट) येथील गुरुद्वारा साहिबमधून श्री गुरु ग्रंथ साहिबचे ११० भाग चोरून बाहेर फेकण्यात आले. त्यामुळे शीख समाजात प्रचंड संताप निर्माण झाला होता. अकाली दल सरकार आणि तत्कालीन गृहमंत्री सुखबीर सिंग बादल यांनी या प्रकरणाची वेळीच चौकशी केली नाही. दोषींना शिक्षा करण्यात अपयश आले. त्यामुळे पंजाबमधील परिस्थिती गंभीर झाली.

लाडक्या बहिणींची होणार उलटतपासणी

मुंबई : विधानसभा निवडणुकीत गेमचेंजर ठरलेली लाडकी बहीण योजनेच्या अर्जांची पुन्हा उलटतपासणी करण्याचा निर्णय शासनाने घेतल्याची माहिती आहे. खोट्या दाव्यांच्या पडताळणीसाठी अर्जदारांनी दाखल केलेल्या कागदपत्रांची पडताळणी केली जाण्याची शक्यता आहे. या उलटतपासणी अंती पात्र लाभार्थी महिलांच्या कागदपत्रांमध्ये काही त्रुटी आढळल्या तर, त्यांना या योजनेपासून मुकावे लागेल. मिळालेल्या माहितीनुसार, या प्रक्रियेत राज्य आणि स्थानिक सरकारी अधिकारी, समाजकल्याण संघासह अनेक विभागांचा समावेश असणार आहे.

विधानसभा निवडणुकीत लाडकी बहीण योजनेची रक्कम १५०० वरून २१०० रुपये केले जाईल, असे आश्वासन महायुतीने दिले होते. आता हे आश्वासन पूर्ण करणार असल्याचे महायुतीच्या नेत्यांकडून सांगण्यात आले आहे. दरम्यान, आतापर्यंत २ कोटींहून अधिक महिलांना लाडकी बहीण योजनेचा लाभ मिळाला आहे. महाराष्ट्रात नवे सरकार स्थापन झाल्यानंतर, राज्यभरातील मुख्यमंत्री माझी लाडकी बहीण योजनेच्या पात्र आणि लाभार्थी महिलांसाठी एक तपासणी प्रक्रिया सुरू करण्याच्या तयारीत आहे.

सरकार आता केवळ पात्र महिलांपर्यंतच मदत पोहोचतेय ना? याबाबत खात्री करण्यावर भर देणार आहे. आर्थिक सहाय्य वितरणात पारदर्शकता येण्यासाठी ही प्रक्रिया केली जाणार असल्याचे सांगण्यात येत आहे. या प्रक्रियेद्वारे, खोटे दावे करणाऱ्या किंवा फसवणूक करणाऱ्यांची ओळख पटवण्यासाठी अधिकृत रेकॉर्डसह सबमिट केलेल्या कागदपत्रांची उलटतपासणी होईल.

हे लाभार्थी ठरतील अपात्र

- निवृत्तीवेतन प्राप्त करणाऱ्या किंवा चारचाकी वाहनधारक अर्जदारांना अतिरिक्त छाननीला सामोरे जावे लागेल.
- ज्या महिलांच्या नावावर पाच एकरांपेक्षा जास्त जमीन आहे, अशा महिला या योजनेसाठी अपात्र असतील.
- एका कुटुंबातील फक्त दोन महिलांना या योजनेचा लाभ दिला जाईल.

लाभार्थ्यांना तपासणीच्या विविध टप्प्यातून जावे लागणार

- ज्या लाभार्थ्यांना आधीपासून लाभ मिळाला आहे, त्यांना तपासणीच्या अनेक टप्प्यांना सामोरे जावे लागणार आहे.
- पहिल्या टप्प्यात ओळखीचा पुरावा, उत्पन्नाचा पुरावा आणि अर्जदारांनी दाखल केलेल्या इतर संबंधित कागदपत्रांची पडताळणी केली जाईल.
- अधिकारी पडताळणीसाठी थेट लाभार्थ्यांच्या घरी भेट देतील. यामध्ये पात्रतेची पुष्टी करण्यासाठी घरोघरी सर्वेक्षणाचा समावेश असू शकतो.
- लाभार्थ्यांनी केलेले दावे ओळखण्यासाठी सरकार त्यांच्या डेटाची तुलना मतदार याद्या, आयकर रेकॉर्ड किंवा आधार-लिंक डेटा अशा अधिकृत डेटाबेससोबत करेल.
- पडताळणी प्रक्रियेत पंचायत प्रमुख किंवा शहरी संस्थांचे प्रतिनिधी यांसारखे स्थानिक प्रतिनिधी देखील सहभागी होऊ शकतात.

महाराष्ट्र जनशक्ती

website: www.maharashtrajanshaktinews.com

छत्रपती संभाजीनगर (औरंगाबाद), गुरूवार ५ डिसेंबर २०२४

ज्ञानेश्वर गायके यांच्या 'पेरणी' कविता संग्रहास शासनाचे अनुदान

कन्नड (अरुण थोरात): कन्नड येथील प्रसिद्ध कवी ज्ञानेश्वर गायके यांच्या 'पेरणी' या कविता संग्रहास महाराष्ट्र शासनाचे अनुदान मंजूर झाल्याबद्दल त्यांचे सर्वत्र अभिनंदन करण्यात येत आहे.

महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि सांस्कृतिक मंडळाने त्यांच्या पेरणी या कविता संग्रहाची अनुदाना साठी ही निवड केली आहे.कवी ज्ञानेश्वर गायके हे कन्नड पंचायत समिती विभागात लिपिक म्हणून सेवारत आहेत. त्यांनी आता पर्यंत शेकडो कवितांचे लेखन केले आहेत.

माझ्या कन्नड च्या भूमीत... ही कविता राज्यभरात गाजली होती. शेतीमाती, निसर्ग, शिक्षण, महिला, व्यसनमुक्ती आदि विषयांवर ते आपल्या कवितांतून जनजागृती करतात. राज्यभरातील विविध कविसंमेलनात ही त्यांचा सहभाग असतो. विविध नामवंत वृत्तपत्रे, मासिके यातून ही त्यांच्या रचना प्रसिद्ध झाल्या आहेत.

अनेक पुरस्कारांनी ही त्यांना सन्मानित करण्यात आले आहे.याबद्दल प्राचार्य विजय भोसले, अॅड कृष्णा पाटील जाधव, प्रा. अंबादास सगट, प्रा. रंगनाथ लहाने, डॉ शिवाजी हुसे, कालीदास उपासनी, कवी प्रविण दाभाडे, भिमराव सोनावणे, सुरेश औटे, श्री पाचपोळ, दत्ता मोरस्कर, भगवान लहाणे,शुभदा देवरे, का का थोरात, संदीप वाकडे, लक्ष्मण वाल्डे, श्रीराम दापके, अरुण थोरात, शिवनाथ गायकवाड, आदिंनी अभिनंदन केले आहे.

संभलला जाऊ शकले नाहीत राहुल-प्रियांका, गाझीपूर सीमेवरून परतले

संभल : उत्तर प्रदेशातील संभलमध्ये बुधवारी झालेल्या हिंसाचारानंतर पीडितांच्या कुटुंबीयांना भेटण्यासाठी गेलेल्या राहुल आणि प्रियांका गांधी यांना पोलिसांनी गाझीपूर सीमेवर रोखले. संतप्त काँग्रेस कार्यकर्त्यांनी घोषणाबाजी केली. राहुल यांनी अधिकाऱ्यांशीही चर्चा केली. म्हणाले- मी पोलिसांच्या वाहनात एकटा जायला तयार आहे. मात्र अधिकाऱ्यांना ते मान्य नव्हते.

राहुल-प्रियांका गाझीपूर सीमेवर २ तास थांबले, पण अधिकाऱ्यांनी त्यांना पुढे जाऊ दिले नाही. हातात संविधान घेऊन राहुल गांधी कारमध्ये चढले. माध्यमांना संबोधित केले. यानंतर राहुल-प्रियांका दिल्लीला परतले. ते म्हणाले- आता आपण ६ डिसेंबरला परत येऊ.

गाझीपूर सीमेवर पोलिसांच्या तपासणीमुळे ५ किलोमीटर लांब वाहतूक कोंडी झाली होती. जाममध्ये अडकलेल्या लोकांची काँग्रेस कार्यकर्त्यांशी झटापट झाली. यानंतर लोकांनी काँग्रेस कार्यकर्त्यांना मारहाण केली.

संभल येथील न्यायालयाच्या आदेशानुसार २४ नोव्हेंबर रोजी जामा मशिदीचे सर्वेक्षण करण्यात आले होते. यावेळी हिंसाचार उसळला, ज्यात गोळी लागल्याने चार तरुणांचा मृत्यू झाला.

यापूर्वी शनिवारी सपाच्या शिष्टमंडळाने तर रविवारी काँग्रेसच्या शिष्टमंडळानेही सावध राहण्याची घोषणा केली होती. मात्र, पोलिसांनी ठिकठिकाणी नाकाबंदी करून कोणालाही जाऊ दिले नाही.

राहुल गांधी म्हणाले- आम्ही संभलला जाण्याचा प्रयत्न करत आहोत, पण पोलिस परवानगी देत नाहीत. विरोधी पक्षनेता म्हणून तेथे जाणे हा माझा अधिकार आहे, तरीही ते मला रोखत आहेत. मी म्हणालो की मी एकटा जायला तयार आहे, मी पोलिसांसोबत जायला तयार आहे, पण त्यांनी हेही मान्य केले नाही. आता काही दिवसात आम्ही परत आलो तर ते आम्हाला सोडून देतील, असे सांगत आहेत. हे विरोधी पक्षनेत्याच्या अधिकाराविरुद्ध आहे, त्यांनी मला जाऊ द्यावे.

हे संविधानाच्या विरोधात आहे, आम्हाला फक्त जमायचे आहे, लोकांना भेटायचे आहे आणि तिथे काय झाले ते पाहायचे आहे. मला माझे घटनात्मक अधिकार दिले जात नाहीत. हा नवा भारत आहे, हाच भारत आहे जो संविधान नष्ट करतोय, आम्ही लढत राहू.

प्रियांका गांधी म्हणाल्या- राहुल गांधी विरोधी पक्षनेते आहेत, त्यांना घटनात्मक अधिकार आहेत, त्यांना अशा प्रकारे थांबवता येणार नाही. हा त्यांचा घटनात्मक अधिकार आहे, त्यांना पीडितांची भेट घेण्याची परवानगी द्यावी. त्यांनी असेही सांगितले की ते यूपी पोलिसांसोबत एकटे जाणार आहेत, परंतु पोलिसांनी हेदेखील मान्य केले नाही.

काँग्रेसचे सरचिटणीस (संघटन) के.सी. वेणुगोपाल म्हणाले- पोलिसांनी आम्हाला सांगितले की ते आम्हाला ४-५, ६ दिवसांनी संभलला जाण्याची परवानगी देतील. त्यांनी मुद्दाम वाहतूक बंद केली. आम्ही संभलला जावे असे त्यांना वाटत नाही.

काँग्रेस खासदार शशी थरूर यांनी राहुल आणि प्रियंका गांधी यांना एकत्र येण्यापासून रोखले जात आहे, हा अन्याय आहे, लोकप्रतिनिधीला कोणताही महत्त्वाचा मुद्दा आहे का ते पाहण्याचा आणि जनतेचा आवाज ऐकण्याचा अधिकार आहे.

महायुतीच्या शपथविधीचे मविआतील नेत्यांना निमंत्रण

मुंबई : महाराष्ट्राच्या मुख्यमंत्री पदासाठी देवेंद्र फडणवीसांचे नाव निश्चित झाले आहे. महायुतीच्या वतीने राज्यपालांकडे सत्ता स्थापनेचा दावा देखील करण्यात आला आहे. मुंबईतील आझाद मैदानात ५ डिसेंबरला सायंकाळी ५ वाजता नवीन सरकारचा शपथविधी होणार आहे. या सोहळ्यासाठी विविध क्षेत्रातील मान्यवर मंडळी उपस्थित राहणार आहेत. राजशिष्टाचार विभागाकडून विरोधी पक्षातील नेत्यांनाही शपथविधी सोहळ्याचे निमंत्रण पाठवण्यात आले.

महायुतीमधील तिनही घटकपक्षांनी शपथविधी सोहळ्याचे सर्वच महत्त्वाच्या नेत्यांना निमंत्रण दिले आहे. तर राजशिष्टाचार विभागाकडून शिवसेना उद्धव बाळासाहेब ठाकरे पक्षाचे प्रमुख उद्धव ठाकरे, राष्ट्रवादी काँग्रेस शरदचंद्र पवार पक्षाचे अध्यक्ष शरद पवार, वंचित बहुजन आघाडीचे प्रमुख प्रकाश आंबेडकर यांच्यासह इतरही विरोधी पक्षाच्या नेत्यांना उद्याच्या शपथविधीचे निमंत्रण देण्यात आल्याची माहिती सूत्रांनी दिली आहे. त्यासोबत राज्यातीलच नाही तर, इतर राज्यातील पक्षप्रमुख, पक्ष अध्यक्ष यांना सुद्धा राज शिष्टाचार विभागाकडून निमंत्रण देण्यात आले आहे. राज्याचे माजी मुख्यमंत्री पृथ्वीराज चव्हाण, सुशिलकुमार शिंदे यांनी आमंत्रण देण्यात आले आहे.

५ डिसेंबर रोजी होण्याऱ्या शपथविधी सोहळ्याला उत्तर प्रदेश, गुजरात, आंध्र प्रदेश, हरियाणा या भाजप शासित राज्यांच्या मुख्यमंत्र्यांसह देशभरातील विविध राज्यांच्या मुख्यमंत्र्यांना व राजकीय पक्षांचे नेते उपस्थित राहणार आहेत. याशिवाय विविध राज्यांचे राज्यपालही या शपथविधी सोहळ्याला हजर राहण्याची शक्यता आहे.

फडणवीसांनी खास पाहुण्यांना दिले निमंत्रण

दुसरीकडे, देवेंद्र फडणवीस यांनी नागपुरातील आपल्या काही खास मित्रांनाही या शपथविधी सोहळ्यासाठी निमंत्रित केले आहे. यात फडणवीस यांचे चाहते असणाऱ्या गोपाल बावनकुळे यांचाही समावेश आहे. गोपाल बावनकुळे हे नागपूरच्या रामनगर परिसरात चहाचा स्टॉल चालवतात.

शपथविधी सोहळ्याचे प्रमुख पाहुणे

योगी आदित्यनाथ - मुख्यमंत्री, उत्तर प्रदेश
चंद्राबाबू नायडू - मुख्यमंत्री, आंध्रप्रदेश
नितीन कुमार - मुख्यमंत्री, बिहार
प्रेमा खांडू - मुख्यमंत्री, अरुणाचल प्रदेश
हिमंत बिश्व शर्मा - मुख्यमंत्री, आसाम
विष्णूदेव साय - मुख्यमंत्री, छत्तीसगढ
प्रमोद सावंत - मुख्यमंत्री, गोवा
भूपेंद्र पटेल - मुख्यमंत्री, गुजरात
नायब सिंग सैनी - मुख्यमंत्री, हरियाणा
मोहन यादव - मुख्यमंत्री, मध्य प्रदेश
कॉनराड संगमा - मुख्यमंत्री, मेघालय

संत मंडळीही राहणार उपस्थित

नरेंद्र महाराज - नाणीज
नामदेव शास्त्री - भगवानगड
राधानाथ स्वामी महाराज- इस्कॉन
गौरांगदास महाराज- इस्कॉन
जनार्दन हरीजी महाराज
प्रसाद महाराज अंमळनेरकर
महानुभाव संप्रदायाचे विध्वंस बाबा व मोहन महाराज
जैन मुनी लोकेश

महाराष्ट्र जनशक्ती

website: www.maharashtrajanshaktinews.com

छत्रपती संभाजीनगर (औरंगाबाद), गुरूवार ५ डिसेंबर २०२४

मूल्याधिष्टीत आचरणाचा वस्तुपाठ : कुलगुरू प्राचार्य अशोक प्रधान

प्रा. डॉ. प्रवीण घोडेस्वार

प्राचार्य अशोक प्रधान १९९७ ते २००२ या काळात नाशिकच्या यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठाचे कुलगुरू होते. ज्या काळात महाराष्ट्रात विद्यापीठाच्या कुलगुरू पदासाठी अर्ज करावा लागत नव्हता त्या काळात या पदावर विराजमान झालेल्यांपैकी एक प्रधानसर होते. मुंबईच्या नामांकित रुपारेल महाविद्यालयाचे प्राचार्य, मुंबई विद्यापीठाचे प्र-कुलगुरू आणि मुक्त विद्यापीठाचे तिसरे कुलगुरू, अशी त्यांची शैक्षणिक क्षेत्रातील कारकीर्द होती.

प्रधानसरांनी मुक्त विद्यापीठाचा कार्यभार स्वीकारला तेव्हा परिस्थिती बऱ्यापैकी प्रतिकूल होती. त्यांच्या आधीचे कुलगुरू प्राध्यापक भोईटेसर यांनी काही कारणास्तव आपला कार्यकाळ पूर्ण होण्याआधीच राजीनामा दिला होता. त्यांच्या राजीनाम्यानंतर कुलगुरू पदाचा कार्यभार भारतीय प्रशासकीय सेवेतल्या अधिकाऱ्यांकडे देण्यात आला.

त्यामुळे विद्यापीठात काहीसे गोंधळाचे, अस्थिर असे वातावरण होते. विद्यापीठातील शिक्षक-अधिकारी-कर्मचाऱ्यांचे प्रश्न प्रलंबित होते. अनेक कर्मचारी, विशेषत: शिक्षक अस्थाई स्वरुपात काम करत होते. मुक्त विद्यापीठाच्या शिक्षणाविषयी, येथील पदवीच्या मान्यतेविषयी आणि समकक्षतेविषयी समाजात साशंकता होती. त्यामुळे विद्यापीठाच्या विद्यार्थीसंख्येतही वाढ होत नव्हती. दूरस्थ आणि मुक्त शिक्षण प्रणालीच्या माध्यमातून शिक्षणाची ज्ञानगंगा घरोघरी पोहचवण्याची कार्यपद्ध

ती विकसनशील अवस्थेत होती. संस्थापक कुलगुरू राम ताकवले यांनी विद्यापीठाचा पाया रचताना विशिष्ट पद्धती घालून दिल्यामुळे काही गोष्टी सुस्पष्ट होत्या. पण ते गेल्यानंतर विद्यापीठाला पठारावस्था आली होती. संपूर्ण राज्य कार्यक्षेत्र असलेल्या या विद्यापीठाचे काही शहरांमध्ये स्थापन झालेल्या विभागीय केंद्रांच्याही समस्या होत्या. अशा चोहोबाजूंनी प्रश्न-अडचणी-समस्यांनी घेरलेल्या परिस्थितीत प्रधानसरांनी मुक्त विद्यापीठाची धुरा आपल्या हाती घेतली.

आपल्या कारकिर्दीत सरांनी अत्यंत काळजीपूर्वक, काटेकोरपणे पाऊले उचलललीत. 'अभ्यासोनी प्रकटावे' हे मध्यवर्ती सूत्र ठेवले. काय करायचे आहे, कशासाठी करायचे आहे, त्यातून काय साध्य करायचे आहे याचे भान ठेऊन त्यांनी निर्णय घेतले. विद्यापीठाची विस्कटलेली घडी हळूहळू पण प्रयत्नपूर्वक बसवली. आपले प्राधान्यक्रम निश्चित करून त्यानुसार कार्यवाही केली. विद्यापीठातील सर्व संचालक-प्राध्यापक-अधिकारी-कर्मचारी यांचा विश्वास संपादन केला.

विद्यापीठाच्या राज्यभरातील अभ्यासकेंद्रांच्या प्रतिनिधींशी (संस्था चालक-प्राचार्य-केंद्र संयोजक) समन्वय नि संपर्कातून संवाद प्रस्थापित केला. परिणामी विद्यार्थी संख्या वाढू लागली. सर विद्यापीठात रुजू होण्यापूर्वीच बीएड शिक्षणक्रमाच्या प्रवेशाबाबत काही चुकीच्या गोष्टी घडल्या होत्या. प्रधानसरांनी ही बाब अतिशय गांभीर्याने घेतली. यासंदर्भात चौकशी समिती नेमून अहवाल मागवला. सर्वसाधारणपणे चौकशी समितीचा अहवाल बासनात गुंडाळून ठेवला जातो. त्यावर कारवाई होत नाही.

मात्र प्रधानसरांनी यावर कारवाई करून दोषींना बडतर्फ केले. गैरमार्गाला थारा नाही, असे त्यांनी आपल्या कृतीतून दाखवून दिले. याच शिक्षणक्रमाच्या प्रवेशासाठी तत्कालीन पालक मंत्र्याचा हस्तक्षेप त्यांनी निर्भीडपणे झुगारून दिला. मृदूभाषी असलेल्या सरांचे व्यक्तिमत्व किती कणखर होते याचा प्रत्यय त्यांच्या या कृतीतून दिसला. रखडलेली प्राध्यापक भरती प्रक्रिया त्यांनी अतिशय पारदर्शीपणे आणि राजकीय दबावाला बळी न पडता पार पाडली. स्थापन होऊन दशकभराचा कालावधी उलटूनही विद्यापीठात एकही दलित शिक्षक नव्हता. प्रधानसरांनी हा अनुशेष भरून काढत केवळ गुणवत्तेच्या आधारावर शिक्षकांची निवड केली.

समाजवादी चळवळीचा वारसा सांगणाऱ्या ताकवलेसरांना मात्र हे जमले नाही. प्रधानसर यांनी आपल्या वैचारिक बांधीलकीचे कधीही जाहीर प्रदर्शन केले नाही. त्या आधारे कोणाला जवळ/ दूर केले नाही. विद्यार्थीसंख्या कशी वाढवता येईल यासाठी निरंतर प्रयत्न केले. विद्यापीठ समाजात पोहचण्यासाठी कोणत्या उपाययोजना करता येतील, त्यांची अंमलबजावणी कशी करता येईल, त्यात येणाऱ्या अडचणी दूर कशा सारल्या जातील याचे निर्णय सर्वसंमतीने घेतले.

मी सांगतो म्हणून करा/ मला वाटते तसेच व्हायला हवे; असा हेका चालवला नाही. आमच्या मुंबई विद्यापीठात असे होते, तुमच्याकडे असे का नाहीये, अशी तुलनाही कधी त्यांनी केली नाही. कारण पारंपरिक विद्यापीठ आणि मुक्त विद्यापीठ यांच्या कार्यप्रणालीत असलेल्या फरकाचे त्यांना आकलन होते. उलट मुक्त विद्यापीठात झालेल्या संगणकीकरणाचे ते कौतुक करायचे. त्यांनी विद्यापीठात आपले परके असा भेदभाव केला नाही. आपली खास मर्जीतील माणसे त्यांनी निर्माण केली नाहीत. सर्वांना समान वागणूक दिली.

प्रधानसरांचा अत्यंत मौलिक आणि सध्या अभावानेच दिसून येणारा गुणविशेष म्हणजे ते कमालीचे संयमी श्रोते होते ! त्यांची ऐकून घेण्याची क्षमता अफाट होती. ते शब्द अत्यंत जपून, मोजून मापून आणि गरजेपोटीच वापरायचे. मात्र त्यांनी उच्चारलेला शब्द अंतिम असायचा. कारण तो अनेकांची निरनिराळी मते ऐकून, त्यावर झालेल्या विचारमंथनातून -साधक-बाधक चर्चेतून आलेला असायचा. कोणत्याही मुद्द्याचे विभिन्न कंगोरे, त्यातील सकारात्मक आणि नकारात्मकता सर्व बाजू समजून घेतल्याखेरीज ते निर्णय घेत नसायचे. त्यामुळे घेतलेले निर्णय फिरवण्याची वेळ कधी त्यांच्यावर आली नाही. ते कमालीचे मितभाषी होते. आपले म्हणणे अतिशय शांतपणे, संयमीपणे आणि आवाजाची पातळी किंचितही न वाढवता मांडायचे. त्यांची सर्वांना आदरयुक्त भीती वाटायची. पण यात भीती कमी नि आदरच जास्त असायचा. ज्याप्रमाणे अर्थतज्ज्ञ प्रधानमंत्री डॉ. मनमोहनसिंह यांनी आपल्या पदाची पहिली पाच वर्षे काम करून देशाला सुस्थितीत आणले तसेच काहीसे योगदान प्रधानसरांनी मुक्त विद्यापीठासाठी दिले.

कुलगुरू पदाचा टेंभा त्यांनी कधीही मिरवला नाही. तसेच विद्यापीठाच्या साधनसंपत्तीचा वैयक्तिक कारणासाठी यत्किंचितही विनियोग केला नाही. विद्यापीठ परिसर मुख्य रस्त्यापासून दोन-अडीच किलोमीटर अंतरावर आहे. त्यांच्या कन्या कॉलेजला पायी जायच्या पण सरांनी विद्यापीठ वाहन त्यांच्यासाठी वापरले नाही. ते स्वत: नाशकातून बसने कसारा आणि येथून लोकलने कल्याणला जा-ये करायचे. त्यांना या साठी कुलगुरूंची गाडी वापरणे सहज शक्य होते. मात्र त्यांनी असे कधीही केले नाही. आपल्या पाच वर्षांच्या कारकिर्दीत त्यांना कोणत्याही वादग्रस्त प्रसंगांना सामोरे जायला लागले नाही.

एकदा मी आणि ग्रंथालयशास्त्र तज्ज्ञ डॉ. गणपुलेसर अभ्यासकेंद्र पाहणी दौऱ्याच्या अहवालावर सरांशी चर्चा करीत होतो. सोलापूर जिल्ह्यातील 'दहीवडी' येथे अभ्यासकेंद्र मंजूर करण्याची आम्ही आमच्या अहवालात शिफारस केली होती. सरांनी कागद घेतला आणि सध्या जवळपास अभ्यासकेंद्रे कुठे सुरू आहेत, याची विचारणा केली. सोलापूर आणि पंढरपूर येथे अभ्यासकेंद्रे असल्याचे आम्ही सांगितले. सरांनी सोलापूर-पंढरपूर-दहिवडी ह्या तीन ठिकाणांचे अंतर कागदावर दर्शवले आणि दहीवडी येथे अभ्यासकेंद्र सुरु करणे योग्य होणार नाही (पुरेसे विद्यार्थी उपलब्ध होणार नाहीत) असा निर्वाळा दिला. यावरून सर किती बारकाईने अभ्यासकेंद्र मान्यता प्रक्रियेवर लक्ष ठेवून असायचे, याची कल्पना येते ! दुसरा असाच एक त्यांच्या द्रष्टेपणाचा किस्सा. विद्यापीठ स्थापनेला २५ वर्षे पूर्ण झाल्याच्या निमित्ताने आयोजित केलेल्या कार्यक्रमासाठी सर्व माजी कुलगुरूंना आमंत्रित केले होते. प्रधानसरही या सोहळ्यास उपस्थित होते. तेव्हा माझ्याकडे विद्यापीठाच्या विद्यार्थी सेवा विभागाच्या संचालक पदाचा कार्यभार होता.

मी हे सरांना सांगितले. त्यावर सर म्हणाले, छान. मन लावून काम करा आणि महत्वाचे म्हणजे नवीन येणाऱ्या कुलगुरूंना (त्यावेळी विद्यापीठात नियमित कुलगुरू नव्हते.) विद्यार्थी सेवा विभागाचे महत्व समजून सांगा. कारण पारंपरिक विद्यापीठातून येणाऱ्या व्यक्तीला हा विभाग अपरिचित असतो. नक्की सांगेन सर, असे मी त्यांना म्हणालो. नवीन कुलगुरू रुजू झाल्यावर काही महिन्यातच त्यांनी विद्यापीठातील अत्यंत महत्वाचा 'विद्यार्थी सेवा विभाग' बरखास्त केला. प्रधानसरांचा कयास खरा ठरला. यावरून लक्षात येते की सरांची शैक्षणिक पार्श्वभूमी शिक्षणशास्त्राची नसूनही त्यांना दूरस्थ आणि मुक्त शिक्षण प्रणाली खऱ्या अर्थाने आकळलेली होती. ताकवले यांच्यानंतर या प्रणालीचे वेगळेपण प्राचार्य प्रधानसरांनी ओळखले होते. कार्यकाळ पूर्ण झाल्यावर सरांना देण्यात आलेला निरोपसमारंभ अत्यंत हृद्य आणि भावनिक होता.

आतापर्यंत असा निरोप कोणत्याही कुलगुरूला मिळालेला नाही. विद्यापीठाच्या मुख्य प्रवेश द्वारापर्यंत कर्मचाऱ्यांनी चालत जाऊन त्यांना निरोप दिला. जवळपास प्रत्येकाला गहिवरून येऊन डोळे पाणावले होते. प्रधानसरांनी 15 ऑक्टोबरला अखेरचा श्वास घेतला. मुक्त विद्यापीठासाठी त्यांनी दिलेले योगदान चिरंतन राहणार आहे !

प्रा. डॉ. प्रवीण घोडेस्वार
(लेखक यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठात प्रोफेसर आहेत.)

शाळा, महाविद्यालय, सामाजिक व राजकीय संघटना, समाजसेवी संस्था आणि इतर समाजोपयोगी कार्यक्रमाचे व्हिडीओ क्लीप किंवा कार्यक्रमांची बातमी तयार करून पाठविल्यास आम्ही आमच्या महाराष्ट्र जनशक्ती न्युज युट्युब चॅनलवर प्रसारित करू. तसेच कार्यक्रमाच्या बातम्या व फोटो आमच्या दैनिक महाराष्ट्र जनशक्ती ऑनलाईन वृत्तपत्रामध्ये प्रकाशित करू त्याचबरोबर कविता, कथा, सामाजिक, वैचारिक लेख ही दैनिकात प्रसिद्ध करण्यात येतील. तरी आपण 7588005002 या व्हॉट्सअ‍ॅप नंबरवर कार्यक्रमाचे व्हिडीओज, बातम्या, कथा, कविता, लेख इ. पाठवावेत. - संपादक - डॉ. हसन इनामदार